

Gör det lönsamt med miljöhänsyn

MILJÖMARKNADER Att slå vakt om den biologiska mångfalden är lönsamt för samhället. Men det är först när värdet uttrycks som ett pris som vi kan förvänta oss förändringar av marknadens aktörer. Därför bör miljömärknader i det svenska skogsbruket utredas, skriver tre miljöekonomer.

Nästan 70 procent av Sveriges yta täcks av skog. Hur förvaltningen av denna ska se ut är en fråga som ständigt väcker uppmärksamhet. Ett antal målkonflikter, till exempel mellan näringsintressen och biologisk mångfald aktualiseras av klimatavtalet i Paris och FN:s 17 nya hållbarhetsmål. De beslut vi fattar i dag avgör hur våra skogar ser ut i framtiden, och därmed också förutsättningarna för en levande skogsnäring och ett levande ekosystem.

SvD NÄRINGS LIV DEBATT

SvD Debatt, debatt@svd.se, Telefon 08-13 51 49
Redaktör Carina Stensson, Bitr redaktör Carl-Johan Bilkenroth
Webb: SvD.se/naringsliv/debatt, Twitter: twitter.com/SvDDebatt
Facebook: SvD Debatt

För att kunna göra avvägningar mellan olika intressen behöver vi värdera olika alternativ. Vi behöver kunna jämföra värdet av råvaruproduktion med värdet av ekosystemtjänster såsom rekreation, vattenreglering, erosionskontroll och habitat för hotade växt- och djurarter. De företagsekonomiska värden som skapas av produktionsskog är en viktig del av samhällsekonomin, men det är också den välfärd som skapas av ekosystemtjänster och biologisk mångfald. Dessa senare värden syns i dag inte tillräckligt bra när privata och offentliga aktörer ska fatta beslut.

En mängd studier har visat på de stora samhällsekonomiska värden som genereras av ekosystemtjänster och biologisk mångfald i skogen. I en artikel i Dagens Industri (21/5) skriver Helena Jonsson och Sven Erik Hammar (LRF) att skogsägare riskerar att få sin mark tagen ur bruk, utan ekonomisk ersättning, om skyddsvärda arter påträffas. Ur ett strikt nationalekonomiskt perspektiv skulle vi säga att detta handlar om en rimlig avvägning mellan bredare samhällsekonomiska intressen (biologisk mångfald) och företagsekonomiska intressen (skogsproduktion), där den biologiska mångfalden kan anses väga tyngre.

Dock finns det en illavarslande baksida på myntet som Jonsson och Hammar lyfter fram. Skogsägare riskerar att straffas genom utebliven inkomst om de bedriver sin verksamhet med större miljöhänsyn än lagen kräver, då möjligheterna för etablering av skyddsvärda arter ökar i dessa områden och således den företagsekonomiska risken. Acceptansen för den här typen av politik är förstås låg och leder till polarisering mellan naturvård och skogsnäring. En bra miljöpolitik bör i stället belöna markägare som överträffar den satta miniminivån. Kort sagt, det ska löna sig att göra gott och straffa sig att göra fel, inte tvärtom.

Runtom i världen finns ett antal lovande exempel på innovativa styrmedel som riktar marknadens intressen åt samma håll som samhällets. I bland annat Frankrike, Spanien och Grekland finns miljömärknader i form av så kallade *Payments for ecosystem services* (PES)-system och i USA, Tyskland och Australien finns väl etablerade miljömärknader i form av habitatbanker. Sådana märknader har haft möjlighet att utvecklas då staten, företag eller organisationer frivilligt eller genom lagkrav (till exempel

”

Kort sagt, det ska löna sig att göra gott och straffa sig att göra fel, inte tvärtom.

krav på ekologisk kompensation) skapar en efterfrågan på miljöförbättrande åtgärder. Exempelvis får habitatbankerna betalt av exploatörer för skapandet av värdefull natur, till exempel genom restaurering av habitat för att kompensera en skada. Systemen bygger alltså på att de som tillhandahåller ekosystemtjänster får betalt för de samhällsekonomiska värden som genereras. I våra skogar skulle markägarna kunna vara de som får betalt givet att skogen sköts på ett sätt som genererar både biobaserade råvaror för ett hållbart samhälle och de ekosystemtjänster som behövs för att nå övriga miljö- och hållbarhetsmål. Skogsägare kan alltså vara både planetskötare och näringsidkare samtidigt.

Huruvida sådana system skulle kunna lösa situationen kring just bombmurklan (som var fallet i Jonsson och Hammars artikel) låter vi vara osagt. Märknader för ekosystemtjänster och biologisk mångfald behöver inte vara den bästa eller den enda lösningen för alla typer av arter eller naturtyper. Men sådana styrmedel har i många fall, om de utformas rätt, potential att driva skogsproduktionen i Sverige mot en mer hållbar utveckling genom att få samhällsekonomisk och företagsekonomisk lönsamhet att sammanstråla.

Vi föreslår därför att miljöministern ger den nya utredningen om ekologisk kompensation ett tilläggsdirektiv om att utreda hur marknadslösningar för biologisk mångfald och ekosystemtjänster i ett svenskt skogsperspektiv kan utformas. En sådan delutredning kan utformas efter – och lära sig av – redan utförda utredningar av FN, EU och ett flertal av EU:s medlemsstater, samt av existerande miljömärknader för skogs- och jordbruk runtom i världen. En sådan utredning skulle dessutom vara i linje med ett av etappmålen i miljömålsarbetet, att betydelsen av biologisk mångfald och värdet av ekosystemtjänster

I dag riskerar skogsägare att straffas genom utebliven inkomst om de bedriver sin verksamhet med större miljöhänsyn än lagen kräver, skriver författarna. FOTO: STIAN LYSBERG SOLUM/TT

senast 2018 ska integreras i ekonomiska ställningstaganden där så är skäligt och möjligt. Den skulle dessutom kunna ge värdefull input till den av regeringen pågående översynen av skogsvårdslagstiftningen. Utredningen bör föreslå ett system som genom marknadsbaserade styrmedel skapar ekonomiska incitament för skogsägare att förvalta marken på ett samhällsekonomiskt lönsamt och ekologiskt hållbart sätt. Förutom att bidra till en hållbar utveckling skulle etableringen av ett sådant system kunna skapa nya gröna arbetstillfällen genom att företag som arbetar med att stärka biologisk mångfald och ekosystemtjänster i skogen kan etableras och utvecklas.

Det råder inga tvivel om att det är lönsamt för samhället att slå vakt om den biologiska mångfalden. Ekonomisk värdering av denna är en förutsättning för transparenta politiska avvägningar men det är först när värdet uttrycks som ett pris (via till exempel en miljömärknad) som vi kan förvänta oss förändringar av marknadens aktörer och, i sin tur, skapa samhällsekonomiskt värdefulla investeringar i skogen. Miljöminister Karolina Skog talade i Almedalen om vikten av nya, innovativa och tydliga styrmedel för att styra mot hållbar utveckling. Här finns en möjlighet att med hög fart slå in på denna agenda.

SCOTT COLE

miljöekonom, Ph.D, EnviroEconomics Sweden Consultancy

FREDRIK GISSELMAN

miljöekonom, Enetjärn Natur AB

LINUS HASSELSTRÖM

miljöekonom, KTH

SvD Debatt →

Fler debattartiklar om förvaltning av naturresurser

10/8: Forskaren Bosse Bodén: Viktig natur bör få starkare skydd

24/8: Helena Jonsson och Sven Erik Hammar, LRF: Märklig misstro mot skogsägare

26/8: Herman Sundqvist, Skogsstyrelsen: Vi ifrågasätter inte äganderätten

27/8: Miljökonsulten Magnus Nilsson: Miljömålen kräver ny syn på ägandet av skogsmark

30/8: Representanter för flera organisationer: Förvalta naturresurser lokalt.

SvD.se/debatt

Diskutera artikeln på SvD Debatt på Facebook

Vill du veta när

nya artiklar läggs ut på svd.se/debatt under dagen? Följ oss på Facebook så hittar du våra debattartiklar i ditt flöde. Här kan du också kommentera och diskutera aktuell debatt. Vår sida på Facebook heter: **SvD Debatt**

SvD

Chefredaktör och ansvarig utgivare Fredric Karén fredric.karen@svd.se **Redaktionschef och stf ansvarig utgivare** Maria Rimpi maria.rimpi@svd.se **Tf chef SvD Näringsliv** Gunvor Frykholm gunvor.frykholm@svd.se **Administrativ redaktionschef och stf ansvarig utgivare** Niklas Kierkegaard niklas.kierkegaard@svd.se **Verkställande direktör** Gunilla Asker gunilla.asker@svd.se **Kommunikationschef** Björn Hygstedt bjorn.hygstedt@svd.se **ANNONSERA Företag** 08-13 50 00 Fax 08-13 51 13 annonsbokning@svd.se **Privat** 08-13 00 10, fax 08-13 51 13, privatannonser@svd.se **KONTAKT E-post** naringsliv@svd.se **Växel** 08-13 50 00 **Postadress** SvD, 105 17 Stockholm **Besöksadress** Västra Järnvägsgatan 21 **Ny prenumeration** 08-618 02 20 eller på SvD.se/prenumerera **Prenumerationsärenden** 08-618 02 20 eller på SvD.se/kundservice SvD ansvarar ej för insänt, ej beställt material. **Tryck:** V-TAB Göteborg och Södertälje © 2016

SvD Näringsliv i sociala medier →

Följ oss för snabb nyhetsuppdatering, analyser och lästips.

twitter.com/SvDNaringsliv
facebook.com/svd.naringsliv
instagram.com/svdnaringsliv